

Sosiaalinen media opetuksessa, viestinnässä ja vuorovaikutuksessa

Eija Kalliala

Blogi: eijakalliala.fi

Twitter: [eijakalliala](https://twitter.com/eijakalliala)

Koulutuksen sisältö

- Sosiaalisen median mahdollisuudet ja luonne
- Yhteisöllinen työskentely ja jakaminen
- Viestintä ja vuorovaikutus sosiaalisessa mediassa
- Yhteiskirjoittaminen
- Tekijänoikeudet ja tietosuoja
- Verkkoyhteisöjä
- Avoimia digitaalisia sisältöjä

Taustani

- [Tietie-verkko-opetusyhteistyön](#) koordinaattori 1995–2015
  - 14 ammattikorkeakoulua, satoja verkkokursseja, tuhansia opiskelijoita
- Monimuotoista yhteisöllistä opetusta verkossa vuodesta 1997 lähtien
  - Projektioppiminen, yhteisöllinen oppiminen, tutkiva oppiminen
  - [Datan avaaminen](#), “MOOC” julkishallinnolle 2016
- Opetusalan sosiaalisen median [SoMy](#)-hanke ja [AVO2](#)-hanke 2012–2014
  - Yli 20 somehankkeen koordinointi
  - Opettajien [Sometu-verkoston](#) fasilitointi
- Yhdistystoimintaa: [Open Knowledge Finland](#), [IT-kouluttajat](#), [Sytyke](#), [Enter](#)
- Tietokirjailija
  - Verkko-opettamisen käsikirja (Finn Lectura 2002)
  - Sosiaalinen media opetuksessa (Finn Lectura 2009, 2012)
  - Kirja [ketterästä projektityöstä](#) kirjamaratonissa, Sytyke 2013
  - My Data – johdatus ihmiskeskeiseen henkilötiedon hyödyntämiseen, yhteisöllisesti muokattu teos, LVM [2014](#), [2018](#)
  - [Tietie – verkko-opetusta 20 vuotta](#), IT-kouluttajat 2016

Mitä on sosiaalinen media?

- Sosiaalinen media on
  - tietoverkkoja ja tietotekniikkaa hyödyntävä viestinnän muoto, jossa käsitellään vuorovaikutteisesti käyttäjien tuottamaa ja jakamaa sisältöä ja luodaan ja ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita. ([Sanastokeskus TSK 2017](#))
  - julkista keskustelua, tiedonrakentelua ja jakamista verkossa. (Kalliala & Toikkanen 2012)
  - prosessi, jossa yksilöt ja ryhmät rakentavat yhteisiä merkityksiä sisältöjen, yhteisöjen ja verkkoteknologioiden avulla. (Jussi-Pekka Erkkola 2009)

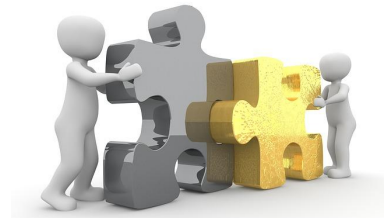
Sosiaalinen media

- Toimintakulttuuri muuttuu, osaamista jaetaan avoimesti, sisältöjä linkitetään uusiksi kokonaisuuksiksi.
- [Sosiaalinen media eilen, tänään ja huomenna](#), Tarmo Toikkasen [Pecha Kucha](#) -esitys 22.5.2010
- Verkossa jaetaan huippuluentojen esityksiä ja parhaita oppisisältöjä ([TED](#), [Khan](#), [OEC](#)).
- Verkosta löytyy avoimesti jaettuja kuvia, videoita, ääntä, musiikkia ja esitysdioja oman materiaalin monipuolistamiseen.
- Verkossa voi työstää tuotoksia yhdessä ja jakaa niitä.
- Jokainen somen käyttäjä on oma mediansa.

Sosiaalisen median palveluita

- **Verkostoja:** [Facebook](#), [Google+](#), [LinkedIn](#), [Instagram](#), [SecondLife](#), suomalaisia: [IRC-galleria](#), [HeiaHeia](#)
- **Mikroblogeja:** [Twitter](#) (vanha [ohje](#)), [Edmodo](#)
- **Säiliöitä:** [YouTube](#), [EduTube](#), [Vimeo](#), [Bambuser](#), [Flickr](#), [Google Photos](#), [Google Drive](#), [SlideShare](#), [Prezi](#), [Wikipedia](#), [Wikimedia](#), [Jamendo](#)
- **Yhteiskirjoitusta:** Tieken [Etherpad](#)-muistio, [Purot.net](#)-wiki
- **Pikaviestimiä:** [Skype](#), [WhatsApp](#), [Slack](#), [Snapchat](#), [Signal](#)
- **Linkkienjakopalveluita:** [Diigo](#), [Delicious](#), [Scoop.it](#), [Pinterest](#)
- **Muita:** [Thinglink](#), [Dropbox](#), [Bitly](#), [Doodle](#), [Trello](#), [Google Maps](#), [Foursquare](#), [Periscope](#)
- **Vanhoja ohjeita:** [Viisautta blogin käyttöön](#), [Viisautta wikin tekoon](#), [Kouluttajan työkalupakki](#)

Some opetuksessa

- Oppijat löytävät ryhmätyövälineitä
  - Opettaja luo keskustelualueen, chatin ja wikin
  - Oppijat ottavat itse käyttöön: [Skype](#), [Dropbox](#), [Google Drive](#), [Trello](#)
- Some aikuiskoulutuksessa
  - Suljettu keskusteluryhmä Facebookissa
  - Oppijoiden [kehittämishankkeet Purot](#)-wikissä
- Avokurssi
  - [Oppimismateriaali](#) Wikiopistossa
  - Vuoden 2009 toteutuksen [kurssiblogi](#)
- [Tutkimuksia](#) sosiaalisesta mediasta opetuksessa
(SoMy-hanke, vuoteen 2014 asti)

Yhteisöllinen työskentely ja jakaminen

- Tapahtumien järjestäminen
- Tuotteiden ja palveluiden kehittäminen
- Opetuksen yhteissuunnittelu

Yhteiskirjoittaminen Google Drivessa

- Muutamat kirjoittavat, monet kommentoivat
- Samanaikaisia kirjoitustuokioita
- Kirjoittaminen voidaan vaiheistaa:
ensimmäinen versio valmiiksi -> kommenttikierros -> toinen versio ->
kommenttikierros -> kolmas versio -> kielenhuolto, kuvat, taitto -> julkaisu

Kirjapyrähdys, kirjamaratoni, booksprint

- Asiantuntijat viikonlopuksi kirjoittamaan yhdessä
- Sama fyysinen tila, intensiivinen tekeminen, fasilitaattori, etäosallistumismahdollisuus
- Nopeasti valmista, loppuhionta myöhemmin

Yhteisömanageri

- Mikä on yhteisömanageri?
  - Piilotettuaarre: [Yhteisömanagerit järjestävät itselleen tapahtuman ja sisältöä siihen](#) 20.1.2017
  - Grapevine: [Millainen on hyvä yhteisömanageri](#) 17.1.2017
  - Kinda: [Uusi ammattikunta, yhteisömanagerit](#) 11.9.2014
- [CMAD](#)
  - Community Manager Appreciation Day eli yhteisömanagerien arvostuspäivä
  - [CMAD 2018](#), [CMAD 2017](#), [CMAD2014](#) (Eija Kalliala)
  - Seuraava CMAD 28.1.2019 (Viking Grace)
- Yhteisömanagerien someryhmiä
  - [Facebookissa](#) (992 jäsentä)
  - [LinkedInissä](#) (520 jäsentä)

Oletko muokannut Wikipediaa?

- Vapaa tietosanakirja
- Sisältö jaettu CC BY-SA -lisenssillä (nimeä – jaa samoin)
- Välilehdet: lue, muokkaa, historia
- Muista lähteet!
  - Mistä tieto löytyy? Tiedon pitää löytyä jostain muualta
  - Älä kopioi suoraan lähteistä vaan muokkaa tekstiä
  - Ei nopeasti muuttuvaa tietoa vaan kohtalaisen pysyvää
- Suomessa
  - Yli 441 000 suomenkielistä artikkelia
  - Vastuulliset ylläpitäjät (nyt 36 henkilöä)
- Esimerkkejä
  - [Tutkiva oppiminen](#)
  - [Haaga-Helia ammattikorkeakoulu](#)
  - [Kesäyliopisto](#)

Vuorovaikutus somessa

- Verkostoissa ideat leviävät ja palvelukokemukset jaetaan
- Joukkoistaminen, crowdsourcing, talkoot: asiakkaat mukaan tuote- ja palvelukehitykseen
- Miten mukaan?
  - Kuuntele, älä keskeytä, ole rehellinen
  - Käytä kohderyhmällesi sopivia kanavia
  - Reagoi, kiitä, kannusta, auta – ja tarvittaessa pyydä heti anteeksi (vrt. [Lehtovaara](#) 2005)
  - [Netiketti](#)
- Kriisiviestintä
  - Harto Pönkä: Analyysia [Finnairin kriisiviestinnästä](#) (18.2.2014)
  - Anna Lind (Puolustusvoimat): [Käytännön esimerkki kriisiviestinnän hoitamisesta](#) (CMAD-tilausuudessa 22.1.2018)
- Yhdessä tekeminen
  - [Qelluntai 2012](#)
  - Thinglink: [karta](#) ja [ohje](#) (vrt. [Uusi koulu Rantakylään](#))

Opensource.com: 2 reasons why the term "crowdsourcing" bugs me, CC BY-SA 2.0, lähde Flickr

Muutamia blogeja

- [Kemppinen](#)
- [Piilotettu aarre](#)
- [Viestintä-Piritta](#)
- [Kinda](#)
- [Matleenan blogi](#)
- [Opeblogi](#)
- [Kirjastot.fi](#)
- [Kielikuvia](#)
- [Ikinörtti](#)
- [Blogit.fi](#), suomalaisia blogeja eri aiheista
- Cision: [Top 10 -blogit](#)
- Verkkokurssi: [Perusta blogi](#) (SoMy-hankkeen SOOC)

Mike Licht, Young Woman Blogging, after Marie-Denise Villers, CC BY 2.0, lähde Flickr

Twitter (mikroblogi)

CC0 Public Domain, lähde Pixabay

- Ohjeita

- ViestintäPiritta:
[Twitterin käyttövinkit](#) 4.5.2017
- [17 ohjetta – ota kaikki irti Twitteristä](#) (Mikrobitti 1.11.2016)
- [Twitterin säännöt](#)
- [Twitterin usein kysytyt kysymykset](#)
- [Twitterin aihealueita](#) – opetuksessa suomeksi esim. #oppiminen #opetus #koulu #opettaja #digitalisaatio #oppikirja

- Muutamia twiittäajia

- [Mikko Hyppönen](#), [Somevaari](#), [Aku News](#), [Riitta Suominen](#), [Atso Almila](#), [Liisa Rohweder](#), [Pauliina Mäkelä](#), [Anne Rongas](#), [Harto Pönkä](#), [Kaupunkiympäristö](#), [Kiasma](#), [UNICEF](#), [Malala](#), [Yle Oppiminen](#), [Ilmatieteen laitos](#), [Helsingin poliisi](#)
- Suomalaisia top-twiittäajia kesällä [2012](#) ja [2013](#) sekä syksyllä [2015](#)
- TwitterCounter: [Top 100 followers in Finland](#)

Tekijänoikeus

Suojaa [teoskynnyksen](#) ylittävää tuotosta.

- Toikkanen, Oksanen: [Opettajan tekijänoikeusopas](#). (Finn Lectura 2011), ks. [Kopiokissa](#)-sarjakuva
- Toikkanen: [Mitä jokaisen opettajan tulisi tietää tekijänoikeudesta](#) (2012)
- [Kopiraitti](#), Kopioston ja opetusministeriön tuottama tekijänoikeusopas
- [Kopiraittilan koulu](#), verkkokurssi tekijänoikeuksista eri luokka- ja koulutusasteille, josta mahdollisuus saada [digitaalinen osaamismerkki](#)
- [Creative Commons -lisenssi](#)
- [Operight](#) – Opettajan työ ja tekijänoikeudet
- Huom: Palveluiden sopimusehdot ja sijaintimaan lainsäädäntö
- Tekijänoikeuden loukkauksista on lähetetty [piraattikirjeitä](#), joissa on maksuvaade ja uhkaus oikeudenkäynnistä.
- OKM: [Tekijänoikeuksien valvonta](#)

Yamashita Yohei, CC on Orange, CC BY 2.0, lähde Wikimedia Commons

Tietosuoja ja tietoturva

Tietosuoja [GDPR](#)

- Astui voimaan 24.5.2016
- Alettiin soveltaa 25.5.2018 alkaen
- Suomen GDPR:n mukainen tietosuojalaki on vasta “vaiheessa”, vrt. Suomen [tietoyhteiskuntakaari](#) 7.11.2014
- GDPR:n mukaan kansalaisella on oikeus
  - tietoihinsa (dataansa), niiden oikaisemiseen ja poistamiseen
  - infoon tietojensa (datansa) loukkauksista
  - oikeus siirtää tietonsa toiseen palveluun
- [GDPR-MOOC](#) tulossa (OKFI)

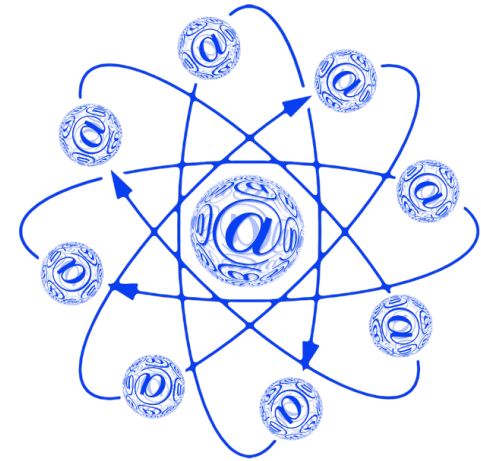
Tietoturva

- Viestintävirasto: [Kyberturvallisuus, Yksityshenkilön TOP 5 uhat ja ratkaisut](#)
- OPH: [Opetustoimen turvallisuusopas](#)
- Poliisi: [Huijauksen monet muodot](#)

Verkkoyhteisöjä

Tietystä aiheesta kiinnostuneet keskustelevat ja jakavat sisältöjä.

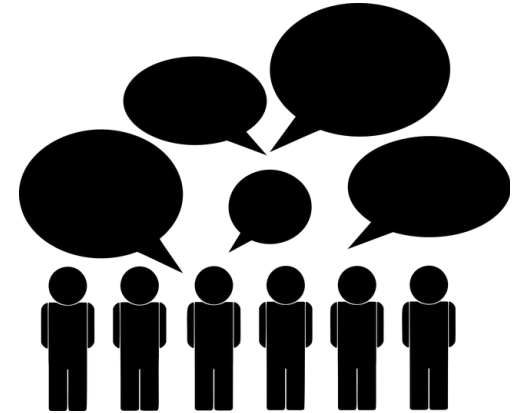
- [Wikiopisto](#)
- [Social Media News](#) (Google+, 171 626 jäsentä)
- [Oppimisen tulevaisuus](#) (Google+, 211 jäsentä)
- [MOOC](#) (Google+, 6 892 jäsentä)
- [Tieto- ja viestintäteknikka opetuksessa](#) (Facebook, 19 282 jäsentä)
- [Yhteisömanagerit](#) (Facebook, 992 jäsentä)
- [Aristoteleen kantapää](#) (Facebook, 25 962 jäsentä)
- [Yhdyssana on yhdyssana](#) (Facebook, 37 947 jäsentä)
- [Lisää kaupunkia Helsinkiin](#) (Facebook, 17 236 jäsentä)
- [Future Social Media](#) (LinkedIn, 37 518 jäsentä)
- [E-Learning 2.0](#) (LinkedIn, 69 751 jäsentä)
- [Marketing & Communication Network](#) (LinkedIn, 329 757 jäsentä)

CC0 Public Domain, lähde Pixabay

Viestinnästä somessa

Timo Honkelan Rauhankoneen tavoitteet:

- Vuorovaikutuksen edistäminen
- Tunteiden ymmärtäminen ja rauhoittaminen
- Oikeudenmukaisuuden edistäminen yhteiskunnassa

Kiista tai vihapuhe

- Taustalla voi olla erilainen kokemus ja käsitejärjestelmä.
- Ehkä tarkoitamme tietyllä käsitteellä muuta kuin keskustelukumppanimme.
- Miten oppisimme nöyrästi ja rauhallisesti kuuntelemaan eri mieltä olevaa keskustelukumppania?
- (Poimittu Timo Honkelan [esityksestä](#) TIVIAN seminaarissa 8.5.2018)

Hiljentääkö vihapuhe?

- Harto Pönkä, [artikkeli](#) Mikrobotissä 18.4.2018
- Eija Kalliala, [referaatti](#) Tietokirja.fi-tilaisuudesta 30.8.2017
- Eija Kalliala, [referaatti sananvapauspaneelistä](#) Vanhan kirjallisuuden päivillä 30.6.2017

Avoimia oppimateriaaleja

- [Wikikirjasto](#), [perusopetuksen osasto](#)
- [Avoin Oppikirja](#)
- [MOOC-lista](#)
- OPH
  - [Opettajan verkkopalvelu](#)
  - [Linkkiapaja](#)
  - [Hyvät käytännöt](#)
- Yle Oppiminen
  - [Digitreenit](#)
  - [Digitraining](#)
  - [Ohjelmasarjoja opetuskäyttöön](#)
  - [Nettiä ikä kaikki](#) (alkaa 13.8.2018)
- [TED](#), asiantuntijapuheenvuoroja maailmalta
- [Khan Academy](#), opetusvideoita
- [OpenCourseWare](#) ja [Open Education Consortium](#)

Markus Büsges, leomaria
designbüro, Germany, CC
BY-SA 4.0, lähde
Wikimedia Commons

Avoimia digitaalisia sisältöjä

- [Wikimedia Commons](#), kuvia, videoita, ääniä
- [Avoindata.fi](#), avoimen tiedon ja yhteentoimivuuden palvelu
- [Helsinkikuvia.fi](#), Helsingin kaupunginmuseon verkkopalvelu
- [Kansallisgallerian](#) avoin data
- [Avoin tiede ja tutkimus](#)
- Some-säiliöt ja sisältöjen käyttöluvat (esim. [Flickr](#), [YouTube](#))
- [Pixabay](#), [Openclipart](#)
- Googlen kuvahaku -> työkalut -> käyttöoikeudet
- [Avoimet osaamismerkkit](#)

Avoimen datan sovelluksia

- Ilkka Pirttimaa: [BlindSquare](#), [vuoden tietotekniikkatuote](#) 2013
- Joonas Rouhiainen: [Junat.net](#)
- Ville Saarinen, Juho Ojala: [The flow towards Europe](#)
- [Tampereen kaupungin avoimen datan sovelluksia](#)
- Hahmota Oy: [Valtion budjetti](#)

Verkkopalveluja kansalaisille

- [Suomi.fi](#): kansalaisen palvelut yhdestä osoitteesta
- [Makupalat.fi](#): kirjastojen linkit tiedonhakuun
- [Infopankki.fi](#): Helsingin monikielinen tietopankki
- [Mediaa kannattaa oppia lukemaan](#) (Yle Elävä arkisto, 2004)
- [Kansalaisneuvonta](#)
- [Tutki budjettia](#), valtiovarainministeriö

Senioreille

- Enter ry: [Itseopiskelumateriaalit](#)
- VTKL: [Vahvike](#) (vahvistaa, virittää, kehittää)
- VTKL: [Opastusmateriaaleja surffailijoille](#)
- Lähiverkko: [Netikäs](#)-mediasivistysmateriaalit

Uusia ilmiöitä

- Mitä jos somen käyttäjä kuolee?
  - [Facebook-käyttäjätili, jos käyttäjä kuolee](#)
  - [Emonum](#), suomalainen startup
  - [Church of Internet](#) Kiasmassa 2017
- [Someraivo](#)
  - Sanna Ukkola: [Kuoliaksi kiusatut?](#) (Yle 18.3.2017)
  - Petteri Järvinen: [Kun somemoka osuu tuulettimeen](#) (7.7.2017)
  - Arstilan kohukolumni ET-lehti 11/2017
  - [Miten selittää someraivo?](#) (Yle 1.3.2016)
- Muita
  - [Vlogit.fi](#), suomalaisia videobloggaajia
  - [Lehtori Virtanen](#) (Metropolia)
  - Jo 10 vuotta sitten [Sun aitis](#) ja [pedagoginen kävely](#) (Haaga-Helia)
  - [Kalevauva.fi](#), uutta kansanperinnettä netin vauva.fi-foorumilta

Hugo Simberg: Kuoleman puutarha.
Kuvan tekijä: Rafael Vargas [CC0],
Wikimedia Commons